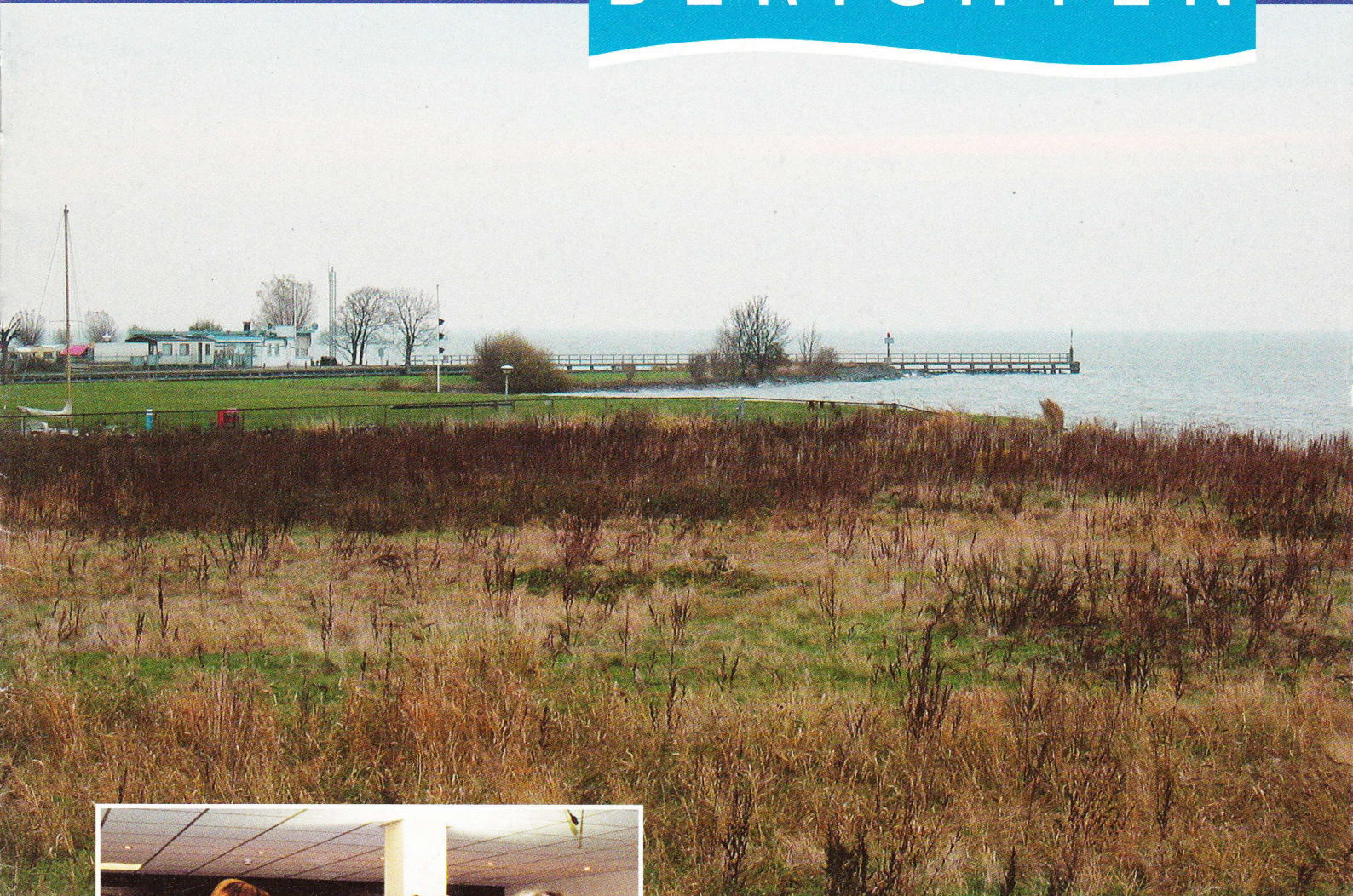


# IJsselmeer

December 2003

## BERICHTEN



**VBIJ schenkt  
stad Almere  
plan Zuidvaardershaven**

Natuurontwikkelingsplan IJsselmeergebied  
Avond in Almere: Almeest of Alminder  
Samenwerking: Van VBIJ naar stichting VBIJ

30 jaar  
IJsselmeervereniging





# Inhoud

## Colofon

Vereniging tot Behoud  
van het IJsselmeer

Postbus 1

1135 ZG Edam

tel: 0299-371351

fax: 0299-315591

vbij@worldonline.nl

www.vbij.nl

Nummer 3/2003 december

ISSN: 1571-9448

Hoofdredacteur a.i.:

*Marten Bierman*

Productie:

*Twin Design bv, Culemborg*

Fotografie:

*Susette Luger, Wim Ouburg*

Foto Omslag:

*Haven Edam*

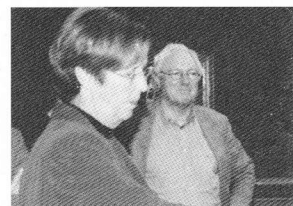
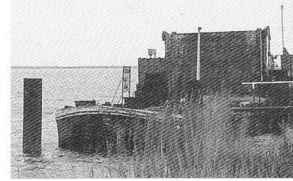
Aan dit nummer werkten mee:

*Jan Baron, Märten Bierman,*

*Susette Luger, Udo Vroom,*

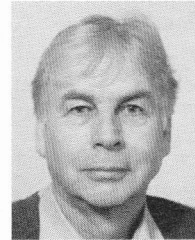
*Joost Waals*

Voorwoord	3
Verkort verslag van de Bijzondere ledenvergadering <i>29 november j.l.</i>	4
Van VBIJ naar Stichting VBIJ	5
Een avond in Almere	8
Houdt het IJsselmeer open	9
Almere, Almeest of Alminder	10
Natuurontwikkeling IJsselmeer	12
In Memoriam	13
Camping Uitdam	14
Kort bericht	15
Afscheid Wim Ouburg	15
IJburg	15
Lid worden bon	16



# IJsselmeervereniging *ja of nee?*

Ieder jaar legt het bestuur van de VBIJ aan de ledenvergadering de vraag voor of de vereniging kan worden opgeheven. Als het goed is, zal ook dit jaar de vraag weer met nee zijn beantwoord. Dit gebruik is, ik weet het nog goed, ingevoerd om de vereniging geen dag langer dan nodig is te laten bestaan. De VBIJ was en is immers een vrijwilligersorganisatie en dat betekent dat alles ter bescherming van het IJsselmeer moet worden gedaan naast andere dringende persoonlijke zaken. En die willen wel eens in het gedrang komen als er weer een dringende klus moet worden geklaard. Door die vraag steeds weer te stellen is niet alleen het IJsselmeer beschermd maar ook de vrijwilliger die vaak ook nog in verschillende andere clubs actief blijkt te zijn.



Besluiten om jezelf als vereniging op te heffen is niet zo eenvoudig als het lijkt. Als je klaar bent kun je ermee ophouden, dat wel. Maar wanneer ben je klaar? De Markerwaard gaat waarschijnlijk niet meer door, maar heel veel andere zaken wel. En er komen nieuwe bij. Zo ontstaan en ontstonden aan de oever van veel gemeenten allerlei kleinere Markerwaardjes met IJburg en Makkumerwaard als huiveringwekkende hoogtepunten tot nu toe. Voorheen bestond Almere niet laat staan het plan tot de verbinding daarvan via IJburg met Amsterdam. Het veel te grote eiland de Kreupel kwam boven water als onderdeel van Natuurontwikkeling. Er is een interprovinciaal streekplan voor het gebied in de maak. De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn van toepassing op het gebied, maar ook weer niet overal. Er is inmiddels de klimaatverandering die tot een ander waterregiem dwingt. En dan zijn er al die kleinere beschadigingen die sluipend de waarde van het IJsselmeergebied ondermijnen en die we maar verrommeling hebben genoemd. Zullen deze zaken door anderen opgepakt en aangepakt worden als we ermee zouden stoppen? Tja, en dan zijn er ook de positieve ontwikkelingen nog. Het IJsselmeergebied is ontdekt als waardevol groot zoet water. Steeds vaker wordt de VBIJ benaderd om informatie, voorlichting en overleg. Het werk verandert maar neemt wel toe. Het enige andere moment waarop je met een gerust hart kunt beslissen te stoppen is eigenlijk als het werk wat nog steeds gedaan moet worden bij een ander kan worden ondergebracht. Daaraan hebben we het afgelopen jaar hard gewerkt. Vijf zusterorganisaties met belangen in en om het IJsselmeer bundelen op initiatief van de VBIJ hun krachten in een aparte stichting om die gebiedsbelangen nog beter te behartigen. Het ziet ernaar uit dat het in 2004 gaat lukken en de zo lang gewenste schaa sprong naar meer professionalisering kan worden gemaakt. Zijn we daarmee klaar? Zeker niet. Er blijft nog grote behoefte aan onze unieke kennis expertise en netwerken. We krijgen een belangrijke stem in de stichting. Dat vraagt om voeding vanuit het natte veld. We gaan dus door als vereniging, maar wel anders. We organiseren ons werk straks beter en dat verdient uw steun meer dan ooit. Het zware werk zal in de stichting worden gedaan. De aloude inspiratie en creativiteit zullen in de IJsselmeervereniging-nieuwe-stijl de klemtoon krijgen en zo moeten blijven bijdragen aan een zichzelf steeds vernieuwende aanpak van behoud en beheer van het IJsselmeer! Dat maakt de komende feestdagen extra feestelijk. Wij wensen u en onszelf daarmee veel geluk...

*Marten Bierman*  
voorzitter

# Verkort verslag van de bijzondere ledenvergadering

SUSETTE LUGER

De bijzondere ledenvergadering van 29 november 2003 vindt plaats in Cafe-Restaurant de Harmonie in Edam. Herman Verheij, dagvoorzitter, opent de vergadering om 10.30 uur, maar voordat de vergadering verder gaat vraagt hij om even stil te staan bij het overlijden van twee oud-actief leden, Janny van Es en Cees Stapel (zie verderop in dit nummer In Memoriam). Men neemt enige ogenblikken stilte in acht.

Zonder wijzigingen wordt het verslag van 17 mei j.l. vastgesteld door de ledenvergadering.

Het is de vierde vergadering op een rij over samenwerking met zusterorganisaties in een nieuw opgericht stichting. Marten Bierman, voorzitter, haalt even aan dat verschillende leden schriftelijk of telefonisch het bestuur complimenteren voor de informatievoorziening omtrent de samenwerking en hun adhesie betuigen voor de plannen met betrekking tot de samenwerking.

De aanleiding voor de samenwerkingsplannen worden in het kort nog even op een rijtje gezet. Het aantal vierkant kilometers wat bewaakt moet worden is veel, de werkdruk is hoog en het is moeilijk om als bestuur elk plan van een gemeente of provincie in de gaten te houden met ook maar 1 fte ondersteuning. Het is overigens niet de eerste keer dat er plannen tot samenwerking zijn. De beleidsraad heeft aangegeven waaraan de toekomstige partners zouden moeten voldoen. Het bestuur heeft toen met een viertal organisaties gesproken, Landschap Noord-Holland, Waddenvereniging, Flevo-landschap en It Fryske Gea. De onderhandelingen zijn goed verlopen. Er is toen gekozen om een nieuwe stichting te vormen waar iedereen in zou participeren, of de "oude" VBIJ zou moeten blijven bestaan was in een eerder stadium onduidelijk. Inmiddels is het duidelijk is dat de "oude" VBIJ zal moeten blijven bestaan om de stichting te voeden. Kortom het zal duidelijk zijn dat de besluitvorming omtrent de nieuw te vormen stichting vandaag zal moeten gebeuren, terwijl voor het opnieuw inrichten van de "oude" VBIJ minder haast is geboden.

In de bijeenkomsten met de toekomstig samenwerkende partners is duidelijk geworden dat het huidige onderkomen van de VBIJ, de Speeltoren in Edam, geen meerwaarde heeft voor de nieuwe opzet. Deze besparing zal ten goede komen aan de projecten.

Jan Baron, secretaris, aan het woord: Er is op verzoek van de deelnemende organisaties een indicatief werkplan opgesteld, omdat inmiddels er ook subsidie moest worden aangevraagd voor de komende jaren. In dit werkplan zijn projecten opgenomen waar iedere partner zich betrokken bij voelt. Er is één project dat er uitspringt en dat is het meest samenbindende element; de drie provincies zijn voornemens een Interprovinciaal Streekplan te maken. Wanneer dit IPS van start gaat zijn er heel veel belanghebbende bij betrokken. Voor de VBIJ alléén zou het een onmogelijke taak zijn om bij deze provinciale plannen betrokken te zijn. Het gezamenlijk optreden zou gelijk zijn vruchten afwerpen. Het streven is om voortijdig bij plannen van het IPS te worden betrokken. De doelstelling van de VBIJ zou goed naar voren moeten komen in het IPS overleg.

Joost Waals, penningmeester, licht de overgangsbegroting toe die is opgesteld voor 2004-2005, deze is bedoeld om de subsidie te kunnen aanvragen bij stichting Doen en het ministerie van VROM. De VBIJ is penvoerder van de stichting om subsidie te kunnen aanvragen voor het indicatief werkplan. De begroting hoeft nu niet vastgesteld te worden. Deze lag ter inzage op de ledenvergadering en is op aanvraag verkrijgbaar. De VBIJ is verantwoordelijk voor de aanvraag, de kosten die gemaakt worden voor de samenwerking zullen moeten worden verantwoord door de VBIJ. Elke organisatie levert voor de projecten een bijdrage in geld of kennis.

Marten Bierman: als alles volgens het tijdpad loopt zal in januari de oprichtingsakte worden vastgesteld. Er is voor de coördinator een profiel opgesteld, de financiering zal rond gemaakt moeten worden en dan zal de coördinator eind eerste kwartaal in dienst van de stichting zijn. Tot nu



toe heeft het bestuur alle initiatieven genomen, de intentieverklaring en het indicatief werkplan zijn opgesteld. Het bestuur zal het 1<sup>e</sup> kwartaal van 2004 er hard aan moeten werken om een bestemming te vinden voor de bibliotheek en het archief en zaken rond het personeel en de Speeltoren af te wikkelen.

De "nieuwe" VBIJ, de vereniging zal worden gehuisvest in het "Groene Huis" in Castricum in dit huis komen alle "groene" verenigingen en stichtingen van Noord-Holland, om zo herkenbaarheid en bereikbaarheid te vergroten en de voordelen van gedeelde faciliteiten.

De stichting zal uitvoeringsgericht zijn. Er zal een goede relatie met de leden, de achterban, moeten zijn. Deze constructie zorgt er juist voor dat het helder is waar iedereen voor staat, de andere organisaties zullen worden gestimuleerd om over het IJsselmeer na te denken.

Herman Verheij concludeert dat de vereniging blijft bestaan, het voltallige bestuur in het nieuwe stichtingsbestuur zitting heeft, en de vereniging kan het bestuur eventueel terugfluiten. Het bestuur zit in een projectorganisatie, het zware en kostbare werk zit in de stichting, waardoor er ruimte vrij komt voor gedachten vorming in de vereniging. De vereniging heeft één stem (iedereen zit er dus in op basis van gelijkwaardigheid) plus het voorzitterschap.

Wanneer de stichting een ander standpunt inneemt dan de vereniging, hoe worden dan de meningsverschillen beslecht? 1) Het voordeel is dat de discussie dan aan tafel

Vlnr: Joost Waals, Herman Verheij, Marten Bierman, Jan Baron.





plaatsvindt en niet in de media. 2) Het voordeel van de overtuiging kan dan ontwikkelen. 3) Er kunnen nu ook binnen de vereniging meningsverschillen zijn.

**Merknaam:** De merknaam VBIJ is de laatste jaren van een negatief naar positief gevoel omgebogen. Het is een sterk merk met relatief lage kosten. Het merk VBIJ zal in de stichting voortleven in Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer. De verenigingsnaam zal veranderen in "IJsselmeervereniging".

**Nico Papineau Salm, interim voorzitter beleidsraad,** complimenteert het bestuur over de gedane werkzaamheden. De beleidsraad heeft een preadvies opgesteld en dat lag ter inzage op de ledenvergadering. Hierin brengt de beleidsraad een positief advies uit ten aanzien van het bestuursvoorstel om over te gaan tot oprichting van de nieuwe stichting. De beleidsraad vindt dat enkele punten nog verder moeten worden uitgewerkt. **Marten Bierman** geeft aan dat de vereniging er is om een visie te ontwikkelen voor de stichting.

Er zal een nieuwe invulling gegeven moeten worden aan de "oude" VBIJ. Wanneer de stichting is opgericht wil men dan de vereniging voort laten bestaan? Het voorstel om de vereniging te behouden wordt aangenomen door de ledenvergadering. Het

bestuur stelt ook voor om besluiten ten aanzien van de vereniging in de eerstvolgende algemene ledenvergadering te nemen in het voorjaar 2004. Er zal het een en ander moeten worden vormgegeven ten aanzien van naam, bestuur stelt voor om het de "IJsselmeervereniging" te noemen en er zal aan de leden moeten worden gevraagd of zij lid willen blijven van de nieuwe "oude" vereniging. **Winfried Janssen, lid beleidsraad,** merkt op: wie gaat wat doen voor de nieuwe vereniging. Hoe zal de beleidsraad moeten worden gerevitaliseerd, hij pleit ervoor dat de beleidsraad een denktank wordt. Hoe zal de communicatie met de leden worden voortgezet? Het bestuur stelt voor dat er in de bladen van de zusterorganisaties een nieuwsbrief ingestoken zal worden van de vereniging. Dit geeft een groot bereik ook buiten de nu bestaande leden. Er volgt een levendige discussie over de IJsselmeervereniging.

Er wordt op verzoek van het bestuur een groepje gevormd dat zich gaat buigen over vraagstukken met betrekking tot de nieuw in te richten vereniging. Hieruit kan dat een voorstel worden geformuleerd dat op de komende algemene ledenvergadering kan worden behandeld. In dit groepje hebben zitting: **Udo Vroom, lid beleidsraad, Dik Regter, oud penningmeester, de heer Dooyes, lid en Fred Holthuis, oud bestuurslid.**

**Herman Verheij** vraagt aan de ledenvergadering de instemming voor de oprichting van de nieuwe stichting. De vergadering stemt unaniem in met dit besluit.

**Jan Baron** vertelt dat de inspanningen rond het schetsontwerp van de duurzame haven "Zuidvaardershaven" van de VBIJ en de deelname aan de Ronde tafelgesprekken van de gemeente Almere hebben bijgedragen aan het denkproces over de groeiplannen van Almere. Almere heeft plannen om een trein/auto verbinding naar Amsterdam op palen door het IJmeer aan te leggen. De infrastructuur wordt al waarschijnlijk aangelegd zonder dat er is beslist of Almere wel moet groeien en of de vraag of de bevolking in Almere wel zo toeneemt is beantwoord. De VBIJ pleit ervoor dat Almere werkgelegenheid binnenhaalt, zodat minder druk op infrastructuur door het IJmeer ontstaat. Zie voor meer informatie elders in dit nummer.

**Marten Bierman** vraagt aan de ledenvergadering of zij vooralsnog met 3 bestuursleden verder mogen gaan, omdat het nu een ongelukkig moment is om nieuwe bestuursleden te werven. Dit wordt goed bevonden door de vergadering.

**Herman Verheij** concludeert tot slot dat de ledenvergadering heeft besloten de VBIJ blijft bestaan en sluit hiermee de vergadering om 12.30 uur.

## VAN VBIJ NAAR STICHTING VBIJ: SAMEN IN ZEE VOOR EEN ZEE VAN RUIMTE

MARTEN BIERMAN EN JOOST WAALS

### Aanleiding voor samenwerking

- Behartiging doelstelling wordt steeds complexer en omvangrijker
- Noodzaak tot professionalisering
- Krimpend ledenbestand
- Minder subsidiemogelijkheden
- Zware wissel op bestuur, bureau en vrijwilligers

### Stichting Verantwoord Beheer van het IJsselmeer

Waar de stichting inhoudelijk voor staat is in beginsel vastgelegd in de doelstelling en de intentieverklaring, door de partners onderschreven. Deze wijkt vrijwel niet af van de doelstelling van de VBIJ zelf. De uitwerking daarvan heeft zijn eerste vorm gekregen in het indicatieve jaarplan 2004/05 en is eveneens door de partners aanvaard als onderlegger voor subsidieaanvragen. Op grond daarvan

is een overgangsbegroting opgesteld (is ter inzage). De aanvraag bij de Stichting Doen is recent ingediend. Die is ook aan de beleidsraad gezonden.

### Doelstelling

De stichting Verantwoord Beheer van het IJsselmeer zal zich richten op *het bevorderen van natuurlijk, verantwoord en dynamisch beheer van het IJsselmeer en naaste omgeving in landschappelijk, waterhuishoudkundig, cultuur-historisch, recreatief, ecologisch en milieuhygiënisch opzicht.*

### Samenwerking in een stichting door:

- VBIJ
- Landschap Noord-Holland
- It Fryske Gea
- Het FlevoLandschap
- Waddenvereniging

### Overwegingen:

- Gebiedsgericht: bureaus van het IJsselmeer
- Complementariteit:
  - Landschapsorganisaties: land
  - Waddenvereniging: zout water
  - VBIJ: zoet water

Behoudens concrete beheersactiviteiten doen de zusterorganisaties nog niet zoveel in het IJsselmeergebied zelf. Niet voor niets ligt het initiatief geheel bij ons als VBIJ. Om ons heen doen de partners zelf complementaire projecten: op het land en in het zoute water. Wij gaan voor de zoete binnenzee, waaraan zij grenzen. De stichting is nu juist bedoeld om de inbreng en aanpak ten gunste van het IJsselmeergebied te vergroten met een schaa sprong. Dat daarbij verschillen van inzicht kunnen optre-



den is doorgesproken. De stichting spreekt met één mond vanuit de gezamenlijk onderschreven doelstelling. Elke deelnemer behoudt het recht op soevereiniteit in eigen kring buiten het IJsselmeergebied dat door de samenwerking wordt bestreken. Voordeel van de samenwerking is dat de eventuele verschillen aan onze tafel aan de dag treden en dus kunnen worden uitgediscussieerd. Zulke verschillen doen zich overal in organisaties voor. Ook bij ons: denk maar aan de windmolen problematiek. Het is de bedoeling dat de stichting eigenstandig meningen ontwikkelt, gerelateerd aan het IJsselmeergebied, niet minder en niet meer dan dat. Uiteindelijk blijft het dus een kwestie van vertrouwen in de bestuursleden die vorm en inhoud geven aan de samenwerking. Dat is nu bij onze VBIJ ook al het geval.

**Indicatief jaarplan 2004/2005**  
Interprovinciaal StreekPlan als binden samenwerkingsproject  
De provincies Noord-Holland, Friesland en Flevoland bereiden een interprovinciaal streekplan voor inzake het IJsselmeergebied omvatende (de kust van) het IJmeer, het Markermeer en het IJsselmeer. Hierop zal pro actief worden ingespeeld. De samenwerkende organi-

saties zijn eensluidend in hun opvatting dat dit streekplan kader-scheppend en kaderstellend zal moeten zijn voor een groot aantal te ontwikkelen deelprojecten, die hiermee in samenhang dienen te worden ontwikkeld, zoals:

- Natuurontwikkelingsplan IJsselmeergebied
- Vaargedrag IJsselmeergebied en Waddenzee
- Duurzame (jacht-)havenontwikkeling
- Toekomst IJmeer en Almere
- Verrommeling Westwal (kust Markermeer en IJsselmeer tussen Amsterdam en Den Oever)
- Verrommeling Noordoostwal
- Proeve van wet
- Publiciteit en voorlichting
- Overige projecten

### Organisatorische uitgangspunten

De onafhankelijke stichting heeft een eigen coördinator die aangestuurd wordt door het stichtingsbestuur, waarin VBIJ-bestuursleden een prominente plaats innemen. De inbreng van de partners is een gelijkwaardige. Dat is voor een klein duimpje als de VBIJ tussen reuzen als Waddenvereniging en Landschap Noord-Holland nog al wat. De verhoudingen moeten wel in het oog gehouden worden. De VBIJ gaat

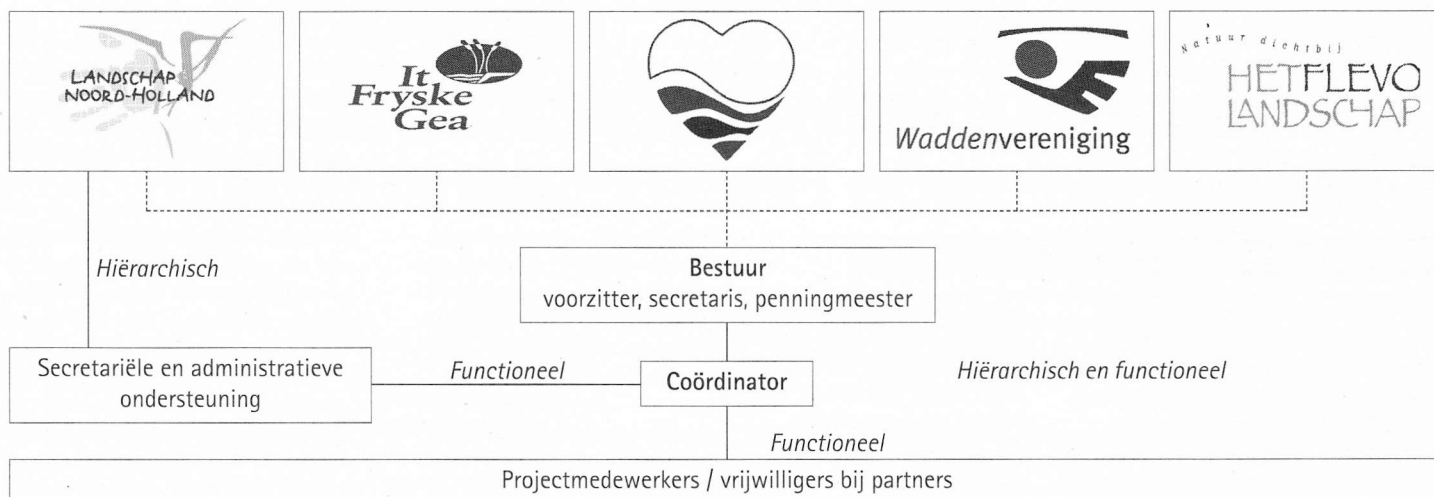
Dit advies van de beleidsraad lag ter inzage op de ledenvergadering: *Advies van de beleidsraad van de VBIJ aan de bijzondere ledenvergadering van 29 november 2003*

### Nieuwe Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer

De beleidsraad is een groot voorstander van deze nieuwe stichting en vindt dat deze zo snel mogelijk tot stand moet komen. Gezien de ontwikkelingen op en rond het IJsselmeer is het van het grootste belang dat er een organisatie is die het algemene belang in de gaten houdt, bewaakt en waar mogelijk tot goede alternatieven komt. Nu de oude VBIJ deze rol door diverse oorzaken niet meer kan vervullen is het zaak dat de nieuwe stichting deze rol overneemt. De andere partners bieden tevens de mogelijkheid om een breder terrein te bestrijken en te zorgen voor een breder draagvlak voor de standpunten. Dus een positief advies ten aanzien van het voorstel van het bestuur. Wel vindt de beleidsraad dat enkele punten op dit moment nog verder moeten worden uitgewerkt.

niettemin als initiatiefnemer voor het voorzitterschap.

De stichting treedt als zelfstandig gesprekspartner op maar kan daarbij gebruik maken van de netwerken die de andere clubs in de diverse provincies voor eigen doeleinden al hebben. Dit is nu juist één van de voordelen die het samenwerken geeft. Ook naar buiten toe opereert de stichting als de belangenbehartiger en spreekbuis van de IJsselmeergerelateerde zaken van de partners. Gedacht wordt aan een nieuwsbrief: de IJsselmeernieuwsberichten. Dit staat ook in de laatste versie van het samenwerkingsdocument.



### Uitgangspunten

- Complementaire projectorganisatie: professioneel, coördinerend, resultaatgericht, weinig overhead
- Het bestuur wordt gevormd door directieleden van de deelnemende organisaties en het bestuur van de VBIJ
- De deelnemende organisaties hebben gelijk stemrecht in het bestuur
- De VBIJ ziet haar voorzitter in aanvang als de voorzitter van het samenwerkingsverband
- De stichting treedt zelfstandig

- naar buiten richting overheid, maatschappelijke organisaties, subsidiënten, pers et cetera
- Coördinator in dienst van samenwerkingsverband: projectleider, initiator. De coördinator wordt direct aangestuurd door het bestuur van de stichting
- Uitvoering van de projecten en inbreng van expertise door samenwerkende organisaties
- Secretariële en administratieve ondersteuning door Landschap Noord-Holland

- Huisvesting in Groene Huis te Castricum
- Financiële middelen worden zelfstandig aangetrokken, coördinator is initiërend
- Samenwerkende organisaties dragen bij in de vorm van kennis en expertise
- VBIJ brengt als initiator voor in ieder geval de komende twee jaar haar activiteiten en middelen in bij het samenwerkingsverband
- VBIJ fungeert in 2004 en 2005 als penvoerder voor subsidiënten



Hoe nu verder met de vereniging? De tot *IJsselmeervereniging* te hervormen VBIJ heeft via de verkiezing van haar bestuursleden ook de benoeming van de bestuursleden in de stichting volledig in eigen hand en daarmee invloed op het beleid. Vooralsnog verandert er niet zoveel voor de vereniging behalve dan dat het zware en dure werk naar de stichting wordt overgeheveld. Vanuit haar doelstelling werft de nieuwe vereniging gewoon leden, int contributie en bepaalt wat daarmee wordt gedaan. Het ligt vanuit diezelfde doelstelling voor de hand dat de vereniging een substantieel deel van de vergaarde middelen aan de stichting doet toekomen. Enerzijds om goedkoper dan nu de verenigingsorganisatie te ondersteunen, anderzijds om deel te nemen in de concrete projecten bedoeld om het IJsselmeergebied te beschermen. De kosten voor die projecten worden met de anderen gedeeld en er wordt gezamenlijk subsidie voor aangevraagd om de kansen op realisatie te vergroten. De nieuwe vereniging heeft hiervan dus meerdere voordelen: een besparing op kosten, vermindering van risico's en een vergroting van spankracht en actieradius op doelstellingsonderdelen via de concrete IJsselmeergebied gerelateerde projecten en het management. Daarbij blijft de eigen identiteit gewaarborgd.

Over de huishoudelijke zaken waaronder de inventaris heeft thans bilateraal overleg plaats met Landschap Noord-Holland omdat daar kantoor zal worden gehouden, nu de Speeltoren niet meer te handhaven is. Dit is een zaak die wel het gevolg is van de samenwerking maar daar verder buiten staat. Deze zaken staan minder bloot aan tijdsdruk dan het samenwerkingsbesluit want zijn niet van tijdspaden in ver-

band met subsidieaanvragen afhankelijk. Bovendien lijken vooralsnog geen majeure statutenwijzigingen nodig om de vereniging in haar nieuwe rol te laten functioneren.

De nieuwe stichting treedt dus niet onmiddellijk in de plaats van de huidige vereniging. Integendeel, in de huidige opzet van de samenwerking kan de vereniging niet worden gemist. Er is dus alle tijd om proefondervindelijk een nieuw evenwicht te vinden tussen professionaliteit en visieontwikkeling inzake de belangenbehartiging van het IJsselmeergebied.

#### Intentieverklaring

De geconstateerde organisaties te weten Landschap Noord-Holland, Waddenvereniging, It Fryske Gea en Het Flevo-landschap hebben in verkennende gesprekken te kennen gegeven in beginsel te voelen voor de hier geschetste complementaire organisatie. Daarin zullen alle partners IJsselmeergebied gerelateerde beleidsactiviteiten onderbrengen. Dit betekent dat vier zusterorganisaties een deel van hun activiteiten in de stichting onderbrengen en de VBIJ alle activiteiten onderbrengt, waarna met z'n vijven wordt verder gegaan. Specifieke gebiedsgerelateerde beheeractiviteiten waaronder die van It Fryske Gea blijven bij de betreffende organisaties en zullen niet bij de stichting worden ondergebracht.

Uit het voorgaande kan voor de deelnemende organisaties dan voor het IJsselmeergebied de volgende intentieverklaring worden geformuleerd:

De ondergetekende vijf organisaties

- constaterende dat de eigen doelstellingen ten aanzien van het duurzaam beheer van het IJssel-

meergebied in hoge mate overeenkomen

- constaterende dat door de hiervoor genoemde ontwikkelingen het bijdragen aan het verwezenlijken van die doelstellingen ten aanzien van het IJsselmeergebied omvangrijker en complexer zijn geworden
- constaterende dat de partners en in het bijzonder de VBIJ de daarvoor toegenomen werklast op termijn niet meer als vrijwilligersorganisaties kunnen dragen
- constaterende vanuit de eigen doelstellingen van de respectievelijke organisaties dat IJsselmeergebied gerelateerde activiteiten dienen te worden voortgezet en uitgebouwd spreken de intentie uit om te komen tot een complementaire samenwerkingsconstructie tot behoud en verantwoord beheer en ontwikkeling van het IJsselmeergebied en zo een schaa sprong mogelijk te maken in beleid en organisatie terzake waarmee een adequaat dienen van de genoemde doelstellingen voor dit gebied ook op langere termijn is gegarandeerd en
- zullen zich inspannen om het proces tot vorming van de Stichting Verantwoord Beheer van het IJsselmeer (VBIJ) als complementaire samenwerkingsconstructie per 1 januari 2004 te voltooien en
- zullen zich daarbij baseren op de in het vooroverleg geformuleerde taken en werkwijze als neergelegd in de respectievelijke verslagen.

Het zoeken naar samenwerking werd aanvankelijk uit VBIJ-nood geboren. De weg die is gekozen om met deze zusterorganisaties tot een samenwerking te komen biedt zoveel perspectief dat we ook als de VBIJ er niet zo zwak had voorgestaan er toe hadden moeten besluiten. Zo hebben we van de nood een deugd gemaakt! ■

#### Persbericht

##### VBIJ ledenvergadering unaniem voor samenwerking

Op zaterdag 29 november hield de Vereniging tot behoud van het IJsselmeer (VBIJ) in Edam een bijzondere ledenvergadering over de toekomst van de club. De leden schaarden zich unaniem achter het bestuursvoorstel om tot verregaande samenwerking over te gaan met vier zusterorganisaties, die zich met gedeelten van het IJsselmeer bezighouden om samen sterker te staan. Deze samenwerking maakt het de VBIJ organisatorisch mogelijk om zich weer als vrijwilligersorganisatie toe te leggen op het bewaken van de kwaliteit van het gebied en het ontwikkelen van creatieve plannen, waarmee de vereniging voorheen de nodige faam heeft verworven.

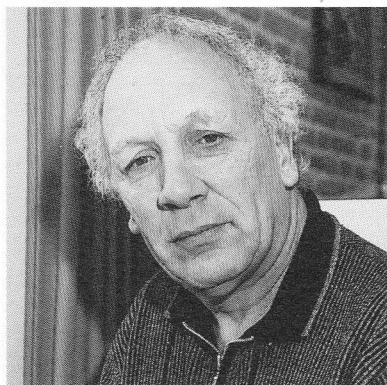
Het VBIJ-bestuur kreeg groen licht voor het oprichten van een stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer samen met Landschap Noord-Holland, It Fryske Gea, Flevo-landschap en Waddenvereniging. In deze stichting zullen op initiatief van de VBIJ alle projecten van de vijf partners worden ondergebracht, voorzover die de bescherming van het IJsselmeergebied moeten bevorderen. Met deze samenwerking hoopt de VBIJ een schaa sprong te kunnen maken in haar werk, dat de laatste jaren steeds omvangrijker wordt doordat het IJsselmeer erkend wordt als grootste zoetwaterbekken van West-Europa. In het jaarplan 2004 van de nieuwe stichting staat als samenbindend project ondermeer opgevoerd het meedenken over het interprovinciale streekplan IJsselmeergebied dat de drie respectievelijke oeverprovincies momenteel voorbereiden. De VBIJ hoopt samen met de partners een solide en invloedrijke gesprekspartner te vormen, zodat verdere schadelijke ontwikkelingen in het IJsselmeergebied kunnen worden voorkomen.

Voor meer informatie: VBIJ, Postbus 1, 1135 XW Edam, tel: (0299) 37 13 51, fax: (0299) 31 55 91, email: vbij@worldonline.nl



# Een avond in Almere,

## een sfeerbeeld



JAN BARON

De gemeente Almere staat op een tweespong. Verder uitbreiden en dus het rijksbeleid volgen dat een uitbreiding van Almere tot een inwonertal van 400.000 rond 2030 in het vooruitzicht stelt, of pas op de plaats maken. De stad zou dan tegen die tijd tot de grootste steden van ons land gaan behoren. Deze ontwikkeling staat sterk in de belangstelling van de VBIJ. In de plannen wordt uitgegaan van een forse uitbreiding van de infrastructuur, wegen, bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Daarbij wordt een begerige blik op het IJmeer geworpen, er wordt gepleit voor een autoweg en spoorlijn rechtstreeks van Almere naar Amsterdam dwars door het IJmeer. Vandaar dat de VBIJ gesprekspartner is tijdens de discussies over dit onderwerp.

Het projectbureau Toekomst Almere heeft een notitie ten behoeve van de discussie samengesteld onder de titel 'Integraal Ontwikkelingsplan, een gezamenlijke visie op verbonden uitdagingen'. In dat boekwerkje van 52 pagina's staan wervende teksten als: 'Randstad en Noordvleugel als motor van economische groei, Deltametropool als nationaal netwerk, naar een blauwgroene Deltametropool, Regionale programmering op Noordvleugelniveau, Duurzame stad in een duurzaam netwerk', enzovoort. Al lezend bekruipt mij een déjà vu gevoel. Waar heb ik dat eerder

gelezen en gehoord? Het is een visie uit de jaren zestig met bijbehorend taalgebruik. Compleet met grootschalig denken in asfalt, beton en glas en met voorbijgaan van bestaande waarden, waaronder waardevolle landschappen waaronder het IJmeer.

In die jaren heerste de verwachting dat Nederland in het jaar 2000 20 miljoen inwoners zou moeten herbergen. Het ruimtelijk beleid werd op die verwachting vastgesteld. Dat heeft tot forse schade aan het landschap geleid, dorpen werden aangewezen als grote groeikernen, wegen werden op grote schaal aangelegd en er werd zelf serieus gepleit voor het dempen van de Amsterdamse grachten om het toenemende verkeer de ruimte te geven. In mijn woonplaats, het fraaie walvisvaardersdorp De Rijk in Noord-Holland, werd een beleid uitgestippeld om te groeien van ruim 3000 inwoners in 1970 naar 25.000 in het jaar 2000. Grootheidswaan gebaseerd op drijfzand. Het is er in mijn woonplaats gelukkig niet van gekomen door massief verzet van de bevolking. Uiteraard kreeg die bevolking van het gemeentebestuur de wind van voren en werd haar een 'niet in mijn achtertuin' mentaliteit verweten.

Die 20 miljoen inwoners zijn er, zoals u weet, nimmer gekomen. Gezien de bevolkingsamenstelling, de vergrijzing en het teruglopend aantal geboorten, zal een achteruitgang van het inwonertal onvermijdelijk zijn. Op grond daarvan kun je de vraag stellen waar Kabinet, Provincies en Almere die 400.000 inwoners vandaan willen

halen. Die komen er naar mijn vaste overtuiging niet. Je zou dus op basis van de te verwachte werkelijkheid je schouders kunnen ophalen en wachten op de onvermijdelijke ontzuivering die de voortschrijdende tijd de plannemakers zal opleggen.

Helaas, was het maar zo gemakkelijk. Net als in de jaren zestig zullen besluiten genomen worden en infrastructurele werken worden gerealiseerd die grote schade aan het landschap zullen toebrengen. Omdat de kapitaalsuitgaven terugverdiend moeten worden, zal een onsmakelijke concurrentie tussen gemeenten in de zo fraai genoemde Deltametropool gaan ontstaan.

Op maandagavond, 17 november reisden Marten Bierman en ik naar Almere. Diverse belangenorganisaties voerden het woord. Niemand stelde de feitelijke hamvraag die zou moeten luiden: "Waarom dit alles? Weten we zeker dat deze toekomstbeelden werkelijkheid worden?" Natuurlijk heeft Marten onze visie naar voren gebracht. Het effect daarvan op de meeste deelnemers aan de discussie was voorspelbaar. De VBIJ-visie moet een gepasseerd station zijn, waar hebben we het over, vooral niet inhoudelijk op de argumenten ingaan, enz.

Na afloop in de trein naar Amsterdam kwamen we opnieuw tot de conclusie dat dezelfde gedachten die in de jaren zestig opgeld deden, nog steeds springlevend zijn.

Er valt voor de VBIJ nog veel werk te verrichten! ■

# Houdt het IJsselmeer Open

UDO VROOM

De Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer heeft in principe maar een doelstelling: Houdt het IJsselmeer open. Dit betekent: geen buitendijkse ontwikkelingen. Nooit de problemen van het vaste land afwentelen op het open water van het IJsselmeer. De Vereniging heeft altijd gepleit voor een multifunctioneel gebruik van de open watervlakte. Dit betekent een zorgvuldige, evenwichtige afweging van altijd grenzeloze belangen van diverse maatschappelijke groeperingen. Bij een gedecentraliseerd bestuur moet je of een consensus bereiken met alle gemeentebesturen rond het IJsselmeer of zoeken naar een samenwerkingsverband met een hogere instantie zoals een kleinere bestuurlijke eenheid als het Inter Provinciaal Overleg van provincies rond het IJsselmeer. Zij kunnen een consensus vastleggen in een Streekplan dat met wettelijke status uitstijgt boven gemeentelijk bestemmingsplannen.

De VBIJ is al tientallen jaren een *neezegger* geweest tegen aantasting van de open ruimte zoals de Markerwaard en IJburg en terecht zoals nu blijkt. De VBIJ is ook bereid en in staat met haar netwerk ja te zeggen tegen een door jonge stedenbouwkundige ontwerpers, met een met geld van voormalige inplonderaar ontworpen plan voor een nieuwe jachthaven in Almere. Ik woon al veertig jaar aan de oevers van het IJsselmeer. Slechts enkele wekeinden per jaar is het water vol met schepen. Er ontstaat dan een soort uitgaanspatroon, zoals het winkelende publiek vertoont in enkele topstraten van de Hollandse steden. De meest kostbare jachten volgen met hun belemmerende diepgang dezelfde vaarroutes van en naar de thuishaven met soms een klein ommetje. Het zijn statussymbolen van het huisje, boompje, beestje en nu ook het bootje van de welgestelde Hollandse burger. Daar is niets tegen. De enige vraag is waar parkeer je deze vloot. In een

jachthaven. Waar en hoe. De VBIJ heeft samen met jonge ontwerpers en gesponsord door Boskalis een ontwerp met daarbij behorende maquette gemaakt van een mogelijke oplossing in een bestaande werkhaven langs de Zuidvaardersdijk bij Almere.

Het door studenten van de Hogeschool Larenstein in Velp, in opdracht van de VBIJ ontworpen duurzame havenontwikkelingsproject bij Almere is in november 2002 tijdens de viering van het 30-jarig jubileum in Enkhuizen gepresenteerd. Nu de Markerwaard niet uitgevoerd wordt heeft de zich uitbreidende stad Almere de mogelijkheid zich van landstad naar waterstad te ontwikkelen. Doe dit binnendijks. Houdt de dijk strak. Na een presentatie in Enkhuizen volgde een rondgang langs bestuurders, de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, de dijkgraaf van Noord-Holland, de Commissaris van de Koningin van Noord-Holland, de Commissaris van de Koningin en de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening van de Provincie Flevoland en last but not least de nieuwe burgemeester van Almere, in de stad waar het ons om gaat mevrouw Jorritsma, de voormalige minister van Verkeer en Waterstaat. De uiteindelijke presentatie, van de VBIJ door Ramon Postma, Victor Moura, Mathijs Kok en Arno Heemskerk van projectgroep 7X, aan de burgemeester van Almere was kort, vriendelijk en sober. De confrontatie van de oudstrijder tegen het machtsblok van Rijkswaterstaat, het latere Eerste

Kamerlid Marten Bierman en de voormalige minister van Verkeer en Waterstaat, thans Burgemeester van Almere verliep conform de regels van het poldermodel: geruisloos.

De nazit met de ambtenaren was leuk. Ze waren persoonlijk en betrokken. De jonge ontwerpers kregen de credits voor hun ideeën. Ze werden op details aangesproken. Leuk, Eerlijk en Open. Maar hoe nu verder. De maquette verdwijnt naar de rekvisietenzolder van het gemeentehuis. Jaren later komen een archivaris zeggen dat het voorwerp bewaard moet blijven. Het is een van de wrakstukken op weg naar een definitief concept. Ooit vertelde een hooggeleerde mij dat onze sociale wetgeving ontstaan is over de wrakstukken van de concepten. Onlangs bezocht ik een zakenrelatie in Franeker. Hij vroeg mij hoe ik gekomen was. Over de dijk Enkhuizen-Lelystad of over de Afsluitdijk. Over de Afsluitdijk zei ik. De dijk is een jaar voor mijn geboorte gesloten. Als kind reed ik met mijn vader over deze dijk. Nog steeds heb ik het besef dat ik over een streep door het verleden van Holland naar Friesland rijd. Ik geniet van de weg, het water, de lucht en het gezoem van mijn motor. Ik vertelde dit. Toen zei hij 'onze minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Jorritsma, vindt de Afsluitdijk de saaiste weg van Nederland'. Dit is het moment waarop je je realiseert dat er mentaliteits verschillen zijn tussen een molenaarsdochter uit Bolsward en een watergeus uit Enkhuizen. ■





# Almere

## Almeest of Alminder?

MARTEN BIERMAN

Momenteel beraadt Almere zich over de toekomst van de stad. Dat gebeurt in het kader van het rijksproject Integraal Ontwikkelingsplan (IOP). Al in de nog niet herschreven Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening wordt voor Almere een forse groeitaak geformuleerd; nu wordt uitgegaan van een schaa sprong van 205.000 inwoners in 2010 naar bijna het dubbele in 2030. Het stadsbestuur is zo verstandig om daarover waterdichte afspraken met het Rijk te eisen. De onstuimige groei die Almere de afgelopen vijftientig jaar heeft doorgemaakt heeft nogal wat achterstanden opgeleverd in het voorzieningen niveau. Doordat de prioriteit bij het huizen bouwen lag en het rijk zijn eerdere financiële afspraken maar mondjesmaat is nagekomen zijn nijpende tekorten ontstaan op het gebied van ondermeer (medische-) zorg, politie, onderwijs en welzijn. Ook de werkgelegenheid is een probleem omdat die geen gelijke tred heeft kunnen houden met de bevolkingsgroei. Dat is typisch een verschijnsel dat optreedt bij de schoksgewijze bouw van een nieuwe stad in nieuw land.

Er is sprake van een grote uitgaande pendel naar de Noordvleugel van de Randstad en het Gooi. Almere is nog te veel een slaapstad en daaraan wil het stadsbestuur wat doen. Er moet een kwaliteitsimpuls worden gegeven opdat de stad kan uitgroeien tot een echte stad. Tot zover kunnen we de aanpak van het stadsbestuur goed volgen. Waarom het vervolgens gaat is hoe zo'n stedelijke kwaliteitsverbetering nu eigenlijk moet worden gerealiseerd. Daarover lopen de meningen uiteen.

De overgrote meerderheid van partijen die bij het volgend jaar te sluiten Bestuursakkoord hierover zijn

betrokken verwachten veel zo niet alles van een betere bereikbaarheid met de Noordvleugel. Dat betekent voor hen zware nieuwe infrastructuur via de kortste weg dus door het IJmeer. Kortom: Almeest. Vooral de VBIJ kiest voor een andere benadering. De huidige infrastructuur is met wat aanpassing toereikend genoeg omdat het probleem niet zit in de infrastructuur zelf maar in het onverstandig gebruik ervan. Iedereen weet zo langzamerhand dat files niet worden opgelost met nog meer nieuwe capaciteit. Bovendien werkt nog verdere verbetering van de bereikbaarheid volgens de vereniging juist averechts. Daardoor kan de uitgaande pendel weer verder toenemen en blijft Almere slaapstad want wie er nog wat te zoeken heeft is er vanuit de randstad toch zo. De VBIJ vindt de voordelen voor Almere dan ook onbewezen en wil het ecologisch zo waardevolle IJmeer daarvoor niet (verder) laten aantasten.

De VBIJ stelt zich op het standpunt dat Almere beter van een voorzichtig maar creatief draaiboek voor haar stedelijke kwaliteitsverbetering uit kan gaan: Alminder. Dit sluit uitstekend aan bij een toekomst waarin het Rijk niet in staat of bereid is de miljarden euro's toe te kennen die nu worden gevraagd. Almere heeft van deze financiële toezegging de bereidheid tot fors verder groeien afhankelijk gesteld om het rijk onder druk te zetten. Het stadsbestuur wil daarnaast ook de huidige achterstanden weg kunnen werken. Het feit dat die achterstanden er zijn geeft al aan dat op beloften van het rijk niet altijd valt te bouwen. Dat maakt voorzichtig opereren uitermate realistisch. Op deze Alminder-optie zal als bodembenadering toch terug gevallen moeten kunnen worden want de stad is immers onaf en moet hoe

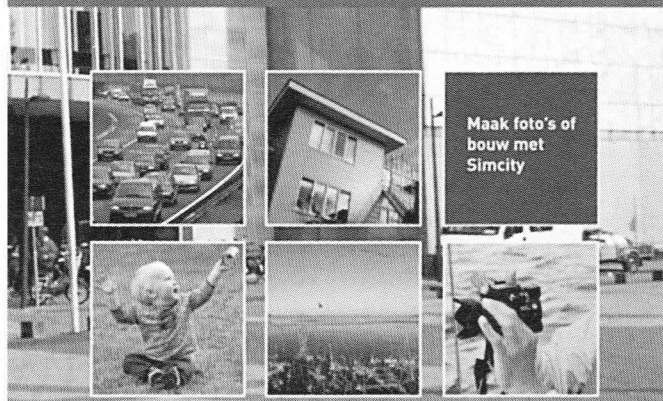
dan ook wat. Er zijn ook andere argumenten die pleiten voor de VBIJ-benadering

Om te beginnen hebben wij als VBIJ zo onze twijfels over de grote aantallen nieuwe bewoners die worden geraamd. Als gevolg van de afnemende bevolkingsgroei zal de groei daarom steeds meer moeten komen van mensen die er al zijn en nog op het oude land wonen. En nu juist daar is men zich er steeds meer van bewust geworden dat het vertrek van de middeninkomens tot verlies van draagvlak voor de daar aanwezige voorzieningen zal binnenhalen als dat ten koste gaat van bijvoorbeeld Amsterdam.

Werkgelegenheid laat zich ook niet erg sturen zoals inmiddels is gebleken bij de overloop naar Noord-Holland, die in de jaren zeventig

Laat zien wat u belangrijk vindt

## Toekomst in het Almere van de toekomst in Beeld



Comenius Almere



op gang werd gebracht. Omdat het werk de mensen niet is gevolgd is er nu een Tweede Coentunnel geprojecteerd om de mensen alsnog per auto naar het werk te laten komen. Hetzelfde doet zich voor tussen Almere en de Noordvleugel van de randstad. Is er nog niet genoeg leergeld betaald en worden dezelfde fouten opnieuw gemaakt? Bovendien zal een vergrijzende bevolking als die al wil verkassen zich steeds meer willen nestelen in de buurt van veilige (!) voorzieningen waarop men met het klimmen der jaren steeds meer aangewezen raakt. Waar zoals in Almere nu al een achterstand op dat gebied heerst blijft de stad slechts aantrekkelijk voor een bepaalde groep zodat de gewenste gedifferentieerde woonwijken niet kunnen ontstaan.

Het selectief inzetten op nieuwe werkgelegenheid is volgens de VBIJ de sterkste troef. Niet alleen behoort dat onlosmakelijk bij het streven naar een echte stad. Het neemt ook druk weg op de bestaande infrastructuur naar de Noordvleugel en de roep om nieuwe. En dat spaart weer het IJmeer dat daarmee een blauwe buffer blijft tussen Amsterdam en Almere en deze steden ook landschappelijk accentueert. Het behoud van ecologisch waardevolle gebieden in de naaste omgeving van Almere kan de attractiviteit van bestaande en geplande woonmilieus alleen maar vergroten en de concurrentiepositie ten opzichte van te verstedelijkte gebieden op het oude land verbeteren. Verstedelijking is een zaak van lange termijn. Vooruitkijken is daarbij noodzakelijker dan het hier en nu.

Het genereren van nieuwe werkgelegenheid is zo bezien helemaal niet zo'n theoretische optie als het lijkt. De vergrijzing slaat plaatselijk heel verschillend toe. Almere heeft op termijn een relatief jonge arbeidsmarkt waar straks grote behoefte aan is als er elders massaal met pensioen wordt gegaan. In de strijd om de schaarse jongere werknemer (en tegen de files) zal menig bedrijf dan overwegen om zich dicht bij de werkers te vestigen. Dat verschijnsel doet zich nu al voor in sectoren waar spanning op de arbeidsmarkt heerst. Ook de toprioriteit voor het wegwerken van bestaande achterstanden in voorzieningspakket heeft deze voordelen. Dat moet toch gebeuren en heeft heilzame effecten op zowel de kwaliteit van de stad als zijn omgeving.

Deze dienstensector is van nature arbeidsintensief en buurt en stadgebonden. Daarmee zijn werkenden uit de file te halen want ze vinden dicht bij huis emplooi. Door nu al op zware nieuwe infrastructuur in te zetten wordt in feite al geaccepteerd dat het met het genereren van eigen werkgelegenheid wel niks zal worden. Het is immers van tweeën een. Of het werkgelegenheidsbeleid is succesvol en dan slinkt de pendel en komt ruimte op bestaande infrastructuur vrij voor noodzakelijk verkeer en vervoer. Of het wordt niks en dan is geen enkele nieuwe infrastructuur voldoende. Dan wordt immers doorgereden naar de volgende flessenhals om aan de randen van de steden vervolgens weer vast te lopen. Dat leert de praktijk en is ook te zien aan de files die nu al beginnen bij Almere zelf.

Dat de VBIJ het niet bij vrijblijvend praten in een ronde tafelgesprek met het stadsbestuur laat hebben we laten zien met ons jubileumproject Zuidvaardershaven. Niet alleen hebben we het provinciebestuur van Flevoland over onze visie geïnformeerd als opmaat naar het interprovinciale streekplan IJmeer, Markermeer en IJsselmeer dat in de maak is.

Kort geleden werd de maquette van de haven aan de stad Almere geschonken. Met deze duurzame havenontwikkeling wordt Almere een havenfront naar het Markermeer geboden. Juist die unieke ligging aan het grote open water wordt daarmee verzilverd. Die havenwerkgelegenheid kan niemand Almere afnemen. Almere krijgt zo ook economisch belang bij behoud van het grote open water. De stad wordt tevens minder afhankelijk van de randstad en dus van de infrastructuur daarheen. Het IJmeer wordt ontzien. Het is een schoolvoorbeeld van de aanpak die wij voorstaan. De doelstellingen van zowel de stad als de VBIJ lopen hierin parallel. Dat betekent weinig wrijvingsverlies in besluitvormingsprocedures. De VBIJ dringt er bij Almere op aan om de weg van de creatieve Alminder-optie te volgen bij de ontwikkeling tot een echte stad. Zeker in een tijd van schaarse middelen denken wij dat onze voorzichtige benadering de meest realistische is. ■





# Natuurontwikkelingsplan

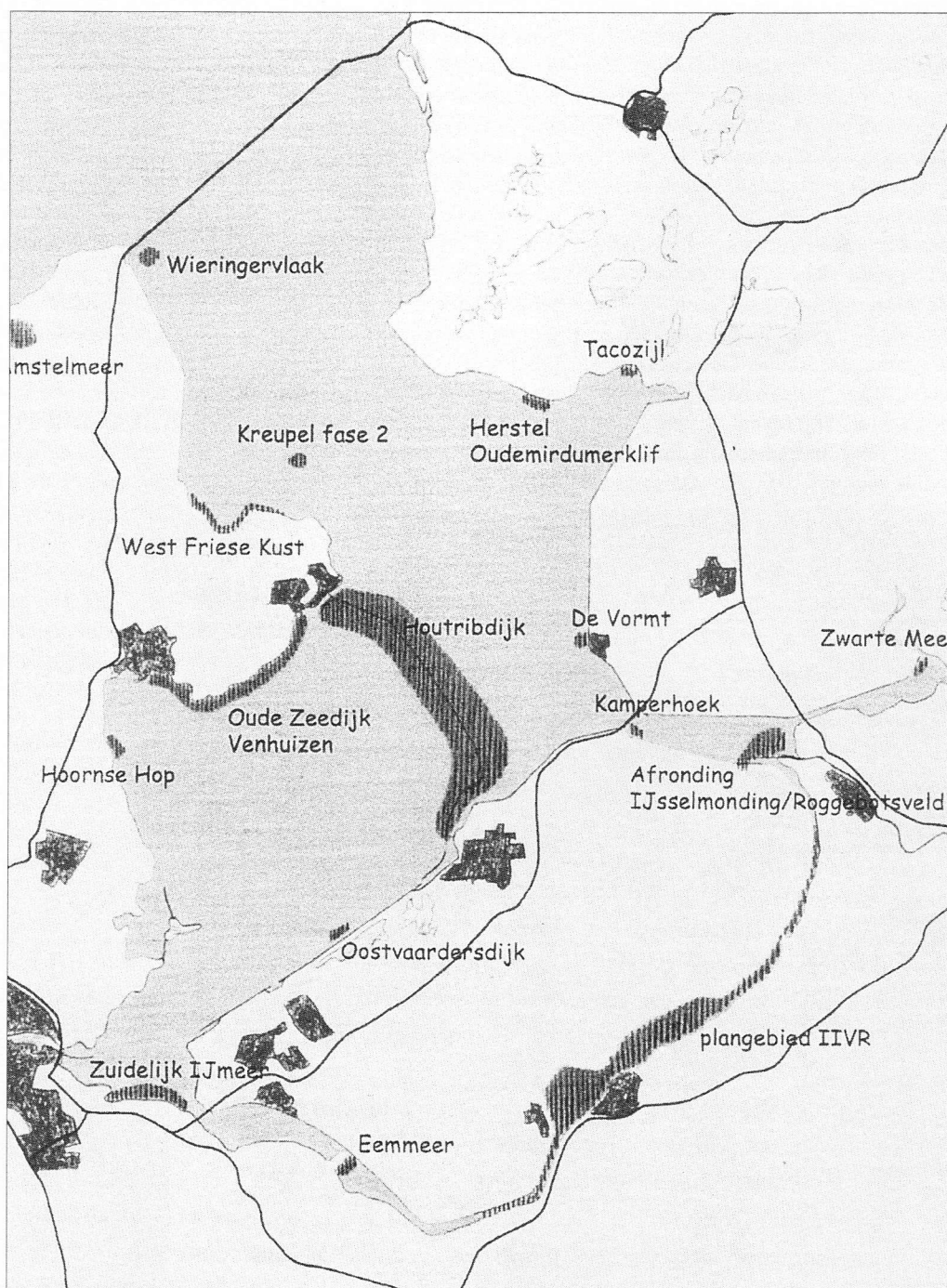
Na de presentatie van het Natuurontwikkelingsplan IJsselmeergebied heeft het VBIJ bestuur zich gebogen over de gevolgen daarvan wanneer het plan zou worden uitgevoerd. Naast het meedoen in de discussies heeft het bestuur aan de beleidsraad van onze vereniging advies gevraagd. Udo Vroom, lid van deze beleidsraad, heeft een notitie geschreven. Jan Baron

UDO VROOM

Een van de uitgangspunten van het plan is dat het IJsselmeergebied een grootschalig natuurgebied is. Verder wordt gesteld dat het IJsselmeer in de loop der jaren in toenemende mate voor allerlei functies is "ontdekt"

*Moet dat nu wel?*

Het IJsselmeergebied is door menselijk ingrijpen nog steeds wat het ooit was in de Romeinse tijd, een 'stagnum', een stilstaand zoetwatermeer. Er is een verschil. Het is geen natuurgebied ontstaan door het spel van zon, water en wind. Het is een cultuurgebied geworden, ontstaan door menselijk handelen. Na het vertrek van de Romeinen omstreeks 400 na Christus, zijn de woeste, onbewoonde hoogveen- en laagveengebieden achter de Oude Duinen in Noord-Holland ontgonnen. Ontginning betekende ontwatering. In enkele eeuwen heeft zich door menselijk ingrijpen in een natuurgebied een milieuramp voltrokken. Het steeds weer drooggelegde veen is door de zon vergaan. Het gevolg was een enorme CO<sup>2</sup> uitstoot en een metersdiepe bodemdaling. Het residu was een zompig weideland op zeeniveau of later daaronder. Het huidige steeds meer verstedelijkte veenweide landschap van Noord-Holland is daarvan een uniek voorbeeld in Europa. In de monding van het Mare Flevum werd het slappe laagland weg-



Bron: Projectenplan Ministerie LNV, Ministerie VNW.

Overzicht projecten Natuurontwikkeling IJsselmeer

# IJsselmeergebied

2010

geslagen door stormvloed in de twaalfde en de dertiende eeuw. Het Waddengebied ontstond, een estuarium van de Noordzee. Omstreeks 1300 was er een Zuiderzee met getijdenbewegingen. De mens moest vechten tegen het binnen- en buitenwater. Dijken werden gebouwd, meren werden drooggemalen. Door een kleine ijstijd in de zestiende eeuw waarbij per etmaal meer waterdamp in de vorm van ijs in de Alpen vastgehouden werd dan er als water door de IJssel afvloeide verloor het zoete water haar bufferwerking tegen het bij vloed instromende zoute zeewater. De zee drong verder de Kom van de Zuiderzee in. Het omringende land verziltte, vee werd ziek, drinkwater werd aangestast. Steden moesten naar binnen gebracht worden, Elburg, Enkhuizen. Dijken werden gebouwd. Men verschanste zich achter houten, bijna loodrechte damwanden. Toen de paalworm toesloeg werden dijken versteend, eerst puin en gletscherkeien, later basalt en nog later asfalt. De laatste grote overstroming van 1916 gaf de aanzet tot de bouw van de Afsluitdijk. Het IJsselmeer werd zoet. Het was nog geen 'stagnum'. Per etmaal konden bij stormen uit het noordwesten afgewisseld met stormen uit het zuidwesten grote watermassa's van noord naar zuid en terug getransporteerd worden. Door de dijk Enkhuizen-Lelystad, een tweede wering is ook deze waterverplaatsing tot een einde gekomen. Tevens is een scheiding gemaakt tussen twee zoetwaterbekkens, elk met hun eigen kwaliteit. Het Mare Flevum is na een man-made turbulentie van eeuwen opnieuw een zoetwater 'stagnum' geworden. De functies van deze binnenzee, thans grootste zoetwaterbekken in Europa waren legio, ze zijn het nog steeds. De essentie was nooit en is nog steeds niet, een grootschalig natuurgebied. Het is een cultuurgebied van uitzonderlijke betekenis in Europa.

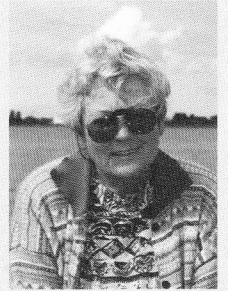
## Kan het niet anders?

Het adagium van de "geographie humaine" van de Franse geograaf Vidal de Blache, het landschap als "Mozaïek der functies" geldt nog steeds ook voor het IJsselmeergebied. Geen der functies is dominant, het gaat om een zorgvuldige, kleinschalige afweging op basis van historische ontwikkelingen. Hier een beetje voorland daar een keiharde, kale dijk. De VBIJ heeft altijd gekozen voor multifunctionaliteit van het IJsselmeergebied. Voorwaarde voor het instand houden van een mozaïek van functies in een bestuursstructuur. Alleen in een interprovinciaal streekplan kan een beheersmodel voor het toekomstige IJsselmeer vormgegeven worden. Dit Streekplan zou het gehele IJsselmeer moeten bevatten, met een integrale visie op het natte gebied als basis. Hierdoor zou, met inachtneming van het multifunctionele karakter van het IJsselmeer, verder 'verrommeling' van dit gebied moeten worden voorkomen. Onder verrommeling verstaan wij dan de lokale ontwikkelingen die het karakter van het IJsselmeer als geheel schade berokkenen, zoals vakantiebungalows aan het water, flatgebouwen achter de dijk, buitendijkse campings, laat staan stadsuitbreidingen in het meer. Ook natuurontwikkeling kan leiden tot verrommeling. Waarom een eiland op de Kreupel? Waarom die massale aanleg van voorland langs de oude Westfriese Zeedijk bij Venhuizen? Moet de dijk Enkhuizen-Lelystad een groene wetlandroute worden? Het rapport laat veel vragen open. Zo is onduidelijk wat het eigenlijke doel is van het project als geheel. Bovengenoemde naar onze mening vereiste integrale visie ontbreekt en het lijkt meer een verzameling 'leuke mogelijkheden' met recreatieve inverdien-effecten. ■

## In Memoriam

### In memoriam Janny van Es

Kortgeleden ontvingen wij het droeve bericht dat mevrouw Janny van Es op 73 jarige leeftijd is overleden. Janny van Es is in de jaren tachtig en negentig zeer actief geweest bij de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer. Zij en haar man als fanatieke zeilers op het IJsselmeer zijn actief geworden toen de plannen voor de aanleg van de Markerwaard werden aangekondigd. Voor de VBIJ-stand op de Hiswa hadden Janny en haar man een elektronisch spel ontwikkeld, dat zeer goed werkte bij de jongeren. Na enige tijd lid te zijn geweest van de actieraad volgde Janny Eduard de Nooy op als voorzitter. Zij was in het begin zeer onzeker over de vraag of zij dat wel zou kunnen. Maar met verve heeft zij deze niet eenvoudige taak uitgevoerd. Als voorzitter van de actieraad heeft zij diverse jaren aan de bestuursvergaderingen van de vereniging deelgenomen. Toen zijn aftrad als voorzitter van de actieraad is zij nog drie jaar bestuurslid van de vereniging geweest. Zij vervulde haar taak altijd met grote toewijding en er werd nooit tevergeefs een beroep op haar gedaan. Janny van Es was ook vele jaren van de partij op de zgn. 'vrouwenboot' van de VBIJ die tijdens de Westwalbotterwedstrijd meeevoert. Het IJsselmeer en de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer verliezen met het overlijden van Janny van Es een heel trouwe en enthousiaste fan. Zij zal lang in onze herinnering blijven.



### In memoriam Cees Stapel

In oktober 2003 is de heer Cees Stapel overleden. Samen met zijn vrouw was hij een zeer trouwe bezoeker van de jaarvergaderingen, zo waren zij ook aanwezig op de jubileum vergadering in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. Cees was altijd zeer betrokken bij de koers, het beleid van de VBIJ. Hij kwam met goede en doordachte suggesties gericht op de toekomst van de vereniging. Daarnaast heeft hij diverse juridische adviezen gegeven en diverse bijeenkomsten voorgezeten. Een heel belangrijke was het grote symposium met het onderwerp 'Van behouden naar beheeren' in het RAI congrescentrum. Op een voortreffelijke manier leidde Cees de discussies en zorgde ervoor dat aan het einde goede aanbevelingen werden geformuleerd. Opvallend was verder de warmte van Cees en zijn vrouw tijdens VBIJ bijeenkomsten. Altijd belangstelling voor iedereen en een positief woord. De VBIJ en het IJsselmeer zullen Cees erg missen. Wij wensen zijn vrouw en familie veel sterkte.

Ada Oosterman, oud- secretaris  
Nico Papineau Salm, oud-voorzitter



# Camping Uitdam

## Kwestie sleept zich voort

JAN BARON

Dit heeft geleid tot grote woede van de eigenaar van de camping die zich in zijn streven beperkt voelt. Hij dreigt, als het compromis door de Raad wordt overgenomen, zijn grond per kavel aan de bewoners van de stacaravans te gaan verkopen. Hij wordt in zijn verzet gesteund door de organisatie van recreatieondernemingen, RECRON, die zelfs zo ver gaat te beweren dat de exploitant nooit vervuilde grond heeft gestort hoewel dat lang geleden formeel is vastgesteld.

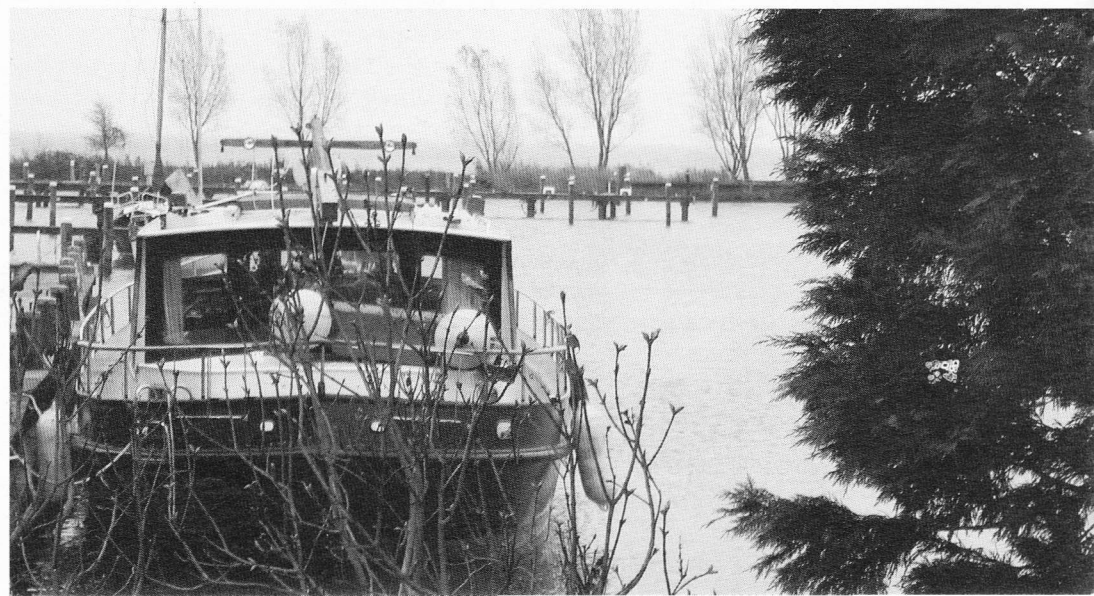
Donderdagavond 20 november stond de zaak op de agenda van de Raad van Waterland. De VBIJ had zich gemeld om gebruik te maken van de mogelijkheid in te spreken. Dat is gebeurd nadat een vertegenwoordigster van 'de Kwade Zwaan' ook van deze mogelijkheid gebruik had gemaakt. Omdat die avond nog enkele zaken aan de orde kwamen die de inwoners sterk aan het hart gingen, werd het te laat om de kwestie Uitdam af te ronden. De Raadsvergadering is geschorst tot 4 december.

Bij het ter perse gaan van dit nummer van IJsselmeerberichten, is dus nog niet bekend hoe de zaak afloopt. *Wordt vervolgd.* ■

De gemeente Uitdam en de eigenaar exploitant van de camping/jachthaven Uitdam, kunnen het niet eens worden over een oplossing van een jarenlang voortslappende vraag in hoeverre dit buitendijks gelegen recreatieoord gesaneerd moet worden. De voor geschiedenis is al eerder in dit blad aan de orde geweest. De camping is in de jaren zeventig tot stand gekomen en is nadien telkens door verkeerd gedrag van de exploitant in het nieuws gekomen. Er is enige malen zonder vergunning grond gestort die ook nog sterk verontreinigd bleek te zijn.

Naast de gemeente, is daarbij ook de provincie bij dit probleem betrokken geraakt. In verband met de vervuilde grond heeft Rijkswaterstaat vastgesteld dat de vervuiling ernstig is. De provincie heeft destijds bepaald dat deze verontreiniging binnen 15 jaar gesaneerd moet worden. Telkenmale is de eigenaar aangeschreven maar tot op heden heeft dat niets uitgehaald. Tot februari 2003 was het in het streekplan Waterland niet mogelijk de camping op te nemen. Bij de vaststelling van het nieuwe streekplan Noord-Holland Zuid op 17 februari 2003, is de camping wel opgenomen, zij het met een minimaal verschil van 2 stemmen.

De actiegroep 'De Kwade Zwaan' uit Uitdam, heeft zich al jaren tegen de camping uitgesproken en over de kwestie een fors dossier aangelegd. Ook de VBIJ heeft zich tegen de huidige situatie gekeerd. De eigenaar wil van geen wijken weten en beweert dat hij de camping wil opwaarderen, water wil inpolderen, buitendijkse recreatiewoningen wil realiseren en ook de naastgelegen jachthaven capaciteit fors wil vergroten. Hij heeft daartoe bij de gemeente een plan ingediend. Dat plan heeft de gemoederen opgezweept. In het college van B&W van Waterland is na veel discussie een compromis bereikt dat er van uitgaat dat er geen inpoldering mag plaatsvinden en dat de bebouwing buitendijks niet of nauwelijks boven de dijk mag uitsteken.



## Peter Dorleijn op televisie

Mensen houden van natuur. Iedereen heeft wel zijn favoriete plek, of dit nu een uitgestrekt natuurgebied is of een parkje in de buurt. De redenen om iets moois te vinden zijn net zo uiteenlopend als de plekken zelf: een dierbare jeugdherinnering, de stilte, die zeldzame plant of vogel die je hier nog kunt zien, een plek om de hectiek van de huidige maatschappij te ontvluchten. Een mooi gebied wordt vaak nog mooier, nog aansprekender wanneer je die persoonlijke verhalen of belevenissen erbij kent.

Op 10 januari 2004 wordt 'De mooiste plek van Nederland' aflevering 3 uitgezonden op Nederland 1. Deze nieuwe 12-delige serie, gepresenteerd door Mieke van der Weij, portretteert per aflevering één mooiste plek met een bekende Nederlander, in deze aflevering is dat Barbara de Loor, Olympisch schaatser. Daarnaast zien we twee portretten van mensen met een bijzonder verhaal.

Een daarvan is Peter Dorleijn, die vertelt over het Markermeer. Nadat Peter in de jaren '60 zijn eerste botter kocht was hij volledig in de ban van deze zeilschepen.

Een botter uit 1912 heeft hij helemaal opnieuw gebouwd, op een spant na. Naast zijn werk als tekenleraar, hij is nu met pensioen, heeft hij aan de botter gewerkt en ook heeft hij de gehele bottergeschiedenis opgetekend. Het is in de wereld van zeil en visserschepen een fenomeen.

Bij de haven van Hoorn heeft Peter een loods waar hij aan zijn schip werkt.

Zijn mooiste plekken zijn de loods en het Markermeer. Maar de allermooiste plek is aan boord van zijn schip. ■

## Afscheid Wim Ouburg

Afgelopen voorjaar waren de werkzaamheden van Wim Ouburg afgerond. Om deze afgelopen periode op een gepast wijze te markeren hebben het bestuur en collega's onder het genot van een drankje en hapje Wim hartelijk bedankt voor zijn inzet en zijn bijzondere IJsselmeergevoel.



Wim was bij de VBIJ gekomen om het bestuur en beleidsraad te ondersteunen met de werkzaamheden voor de lobby voor de Planologische Kern Beslissing. Helaas is dat een verhaal zonder einde geworden, de Vijfde Nota is uiteindelijk niet door het kabinet aangenomen, want dat viel.

Wim heeft het haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het jubileum te vieren. Daaruit is gebleken dat een project met studenten goede kansen bood. Wim heeft toen de contacten met de Hogeschool Larenstein gelegd. Het resultaat hiervan heeft iedereen mogen bewonderen tijdens de jubileum viering in Enkhuizen. De maquette van de 'Zuidvaardershaven' is geschonken aan de gemeente Almere, zie verderop in dit blad.

Wie Wim zegt, zegt ook Torennieuws. Van deze knipselkrant voor bestuur en beleidsraad maakte hij veel werk. De keuze van artikelen weerspiegelde bij elke editie opnieuw dat Wim het natte hart op de juiste plaats draagt. Zijn rubriek het IJsselmeergevoel gaf in artikelenkeuze net even dat beetje meer mee waaraan je de ware IJsselmeerliefde kunt aflezen. Die gaat immers veel verder dan alleen maar bescherming van het gebied zelf. Wims enthousiasme en inzet illustreerden ook maar weer eens dat milieu een zaak is van alle politieke stromingen. Als actief VVD-er zal hij met genoegen terugdenken aan het werkbezoek van zijn partijgenote Staatsecretaris van Verkeer en Waterstaat Melanie Schulz van Haegen aan de Speeltoren. Wim, het ga je goed! ■



*Kijkje op stagnerend IJburg I. De VBIJ is in beroep gegaan bij de Raad van State tegen de landaanwinning voor IJburg II. De Raad van State heeft ons schorsingsverzoek afgewezen, omdat ervan wordt uitgegaan dat een uitspraak zal worden gedaan inzake ons beroep voor de aanvang van de werkzaamheden aan IJburg II medio 2004.*





LAATSTE EXEMPLAREN!

## Lid worden van de VBIJ, vul de bon in!

- Ik word voor € 21,50 per jaar lid van de VBIJ en ik ontvang 3 keer per jaar de verenigingsberichten. Als welkomst geschenk ontvang ik een exemplaar van de satellietposter van het IJsselmeer.
- Ik ben al lid en breng een nieuw lid aan. Het nieuwe lid betaalt € 21,50 per jaar. Wij ontvangen beiden de satelliet poster van het IJsselmeer, de posters worden naar het bestaande lid gezonden.
- Ik ben lid en bestel de satelliet poster van het IJsselmeer, na overmaking op giro 2871700 van € 10,- incl. verzendkosten o.v.v. 'satellietposter' wordt deze per post naar u opgestuurd.
- Ik word donateur van de VBIJ voor € 12,- per jaar, ik ontvang dan geen IJsselmeerberichten.

### Nieuw lid

Naam: \_\_\_\_\_

Adres: \_\_\_\_\_

Postcode en woonplaats: \_\_\_\_\_

Telefoonnummer: \_\_\_\_\_

### Bestaand lid

Naam: \_\_\_\_\_

Adres: \_\_\_\_\_

Postcode en woonplaats: \_\_\_\_\_

Telefoonnummer: \_\_\_\_\_

Lidmaatschapsnummer: \_\_\_\_\_

De poster en de acceptgiro voor het lidmaatschap/donateurschap worden u zo snel mogelijk toegezonden.

### Stuur deze bon op naar:

Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer

Postbus 1, 1135 ZG Edam

of fax: 0299-315591, telefoon: 0299-371351